

Anställningsformer år 2022

Fast och tidsbegränsat anställda
efter klass och kön år 1990–2022

Författare: Mats Larsson, Enheten för samhällspolitik

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Inledning.....	5
2 Anställningsformer år 2022	6
Kvinnor och män	7
Ålder	8
Sektor	12
LO-förbunden	17
Facklig tillhörighet.....	18
Arbetsplatsens storlek	21
Region	22
3 Tidsbegränsade anställningsformer år 2022.....	23
4 Anställningsformer år 1990-2022.....	26
Tidsbegränsade anställningsformer 1990-2022.....	29
LO-förbunden 1990-2022.....	31
5 Bemanningföretag	33
Bilaga 1. Metod, begrepp och dataunderlag	34

Rapporten har utarbetats av LOs Enhet för samhällspolitik

För ytterligare information kontakta
Mats Larsson, telefon 08-796 2811

Sammanfattning

Första kvartalet år 2022 var 4,4 miljoner personer anställda i Sverige. Av dessa hade 593 000 personer, 13 procent, någon form av tidsbegränsad anställning. Tidsbegränsad anställning var vanligare bland arbetare än bland tjänstemän då 20 procent av arbetarna och 10 procent av tjänstemännen var tidsbegränsat anställda. I antal motsvarade detta 307 500 arbetare och 266 300 tjänstemän.

Tidsbegränsad anställning var även mer vanligt bland kvinnor än bland män. Bland samtliga anställda var 15 procent av kvinnorna och 12 procent av männen tidsbegränsat anställda. Skillnaden mellan kvinnor och män var dock större bland arbetare då 26 procent av kvinnorna och 16 procent av männen var tidsbegränsat anställda bland arbetare. Bland tjänstemän var 11 procent av kvinnorna och 9 procent av männen tidsbegränsat anställda.

Det var främst unga vuxna som var tidsbegränsat anställda. Av samtliga anställda i åldern 16-24 år var hälften, 50 procent, tidsbegränsat anställd. I högre åldrar var andelen tidsbegränsat anställda mindre. Minst var den bland 45-64 åringar, sex procent.

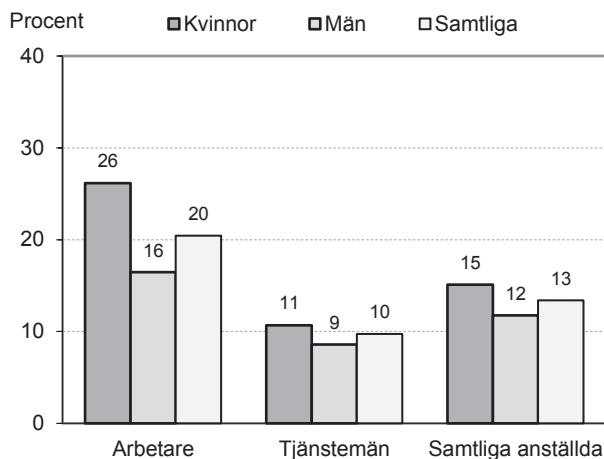
Även mellan olika sektorer var skillnaden i anställningsform stor. Bland arbetare var tidsbegränsad anställning vanligast i sektorerna *hotell* och *restaurang*, där 52 respektive 44 procent av arbetarna var tidsbegränsat anställda.

Lägst andel tidsbegränsat anställda arbetare var det inom sektorerna *byggverksamhet* och *tillverkningsindustri*, sex respektive 13 procent.

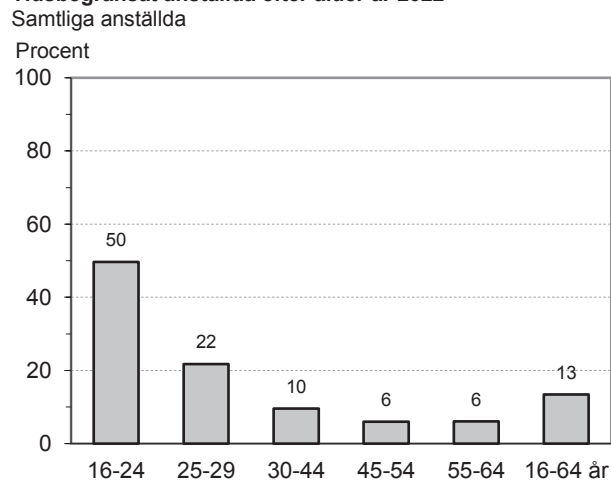
Sedan början av 1990-talet har antalet tidsbegränsat anställda ökat från 378 000 till 593 000 år 1990-2022. En ökning med 215 000 tidsbegränsat anställda.

Räknat i procent motsvaras detta av att andelen tidsbegränsat anställda ökat från 9 till 13 procent år 1990-2022.

Tidsbegränsat anställda efter klass och kön år 2022

Tidsbegränsat anställda efter ålder år 2022

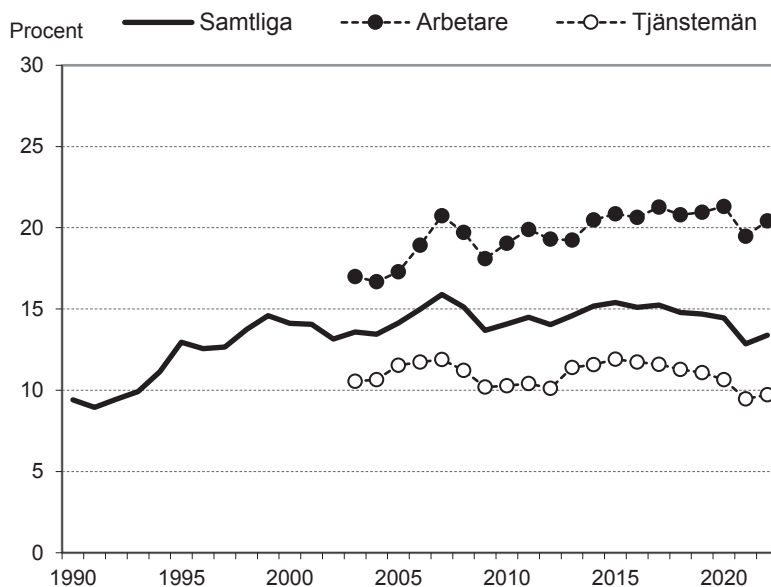
Större delen av denna ökning skedde dock på 1990-talet då andelen tidsbegränsat anställda ökade från nio till 15 procent år 1990-1999. Följande 20 år 2000-2020, låg andelen tidsbegränsat anställda relativt stabilt runt 14-15 procent.

Utvecklingen har dock gått åt olika håll för arbetare och tjänstemän på 2000-talet. För arbetare ökade andelen tidsbegränsat anställd sakta men säkert och år 2014-2020 etablerade sig andelen tidsbegränsat anställda arbetare strax över 20 procent. Detta samtidigt som andelen tidsbegränsat anställda tjänstemän minskat sakta men säkert ner mot 10 procent.

År 2021 minskade dock andelen tidsbegränsat anställda bland såväl arbetare som tjänstemän. Det var en effekt av pandemin som medförde att antalet anställda minskade kraftigt. Framför allt gällde det arbetare som minskade med cirka 140 000 personer år 2021. En stor del av dessa var tidsbegränsat anställda inom restaurang- och besökssektorerna vilket medförde att andelen tidsbegränsat anställda minskade bland de kvarvarande arbetarna.

Nergången blev dock bli kortvarig och år 2022 ökade antalet arbetare med cirka 70 000 personer. En stor del av dessa anställdes med tidsbegränsade anställningar och andelen tidsbegränsat anställda arbetare ökade återigen upp över 20 procent.

Tidsbegränsat anställda efter klass år 1990-2022
Procent av samtliga anställda

1

Inledning

Rapportens syfte är att beskriva vilka anställningsformer som gäller för olika grupper av anställda på den svenska arbetsmarknaden år 1990–2022.

Anställningsformerna kan delas in i två huvudgrupper:

- tillsvidareanställning, även kallad fast anställning
- tidsbegränsad anställning

Dessa två regleras i lagen om anställningsskydd (LAS) eller i kollektivavtal mellan fack och arbetsgivare.

Tillsvidare/fast anställning benämns i rapporten som fast anställning. En fast anställning upphör inte automatiskt vid någon viss tidpunkt utan måste sägas upp av antingen den anställde eller arbetsgivaren.

Tidsbegränsade anställningar förekommer i flera olika former. Gemensamt för dessa är att de är avtalade att gälla till en viss tidpunkt. Följande tidsbegränsade anställningar är tillåtna enligt LAS från och med 1 juli 2007:

- allmän visstidsanställning
- vikariat
- säsongsanställning
- provanställning
- pensionär som fyllt 67 år

Utöver dessa förekommer några former av tidsbegränsade anställningar som regleras i kollektivavtal. Det gäller bland annat behovsanställning och anställning per timma. I bilaga 1 beskrivs de olika anställningsformerna mer i detalj.

Rapporten bygger på data från Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU). Mätperioden är 1a kvartalet respektive år och undersökningsskylningen gäller anställda i åldern 16–64 år (se bilaga 1 för mer utförlig beskrivning av metod och dataunderlag).

Ny LAS 1 oktober 2022

LAS ändrades 1 oktober 2022 genom att *allmän visstid* ändrades till *särskild visstid*. Skillnaden mellan dessa är att särskild visstid övergår till tillsvidareanställning efter 12 månader medan allmän visstid övergår till tillsvidareanställning efter 24 månader.

I denna rapport är det dock den gamla LAS:en, med allmän visstid, som gäller eftersom rapportens dataunderlag gäller kvartal 1 2022

2

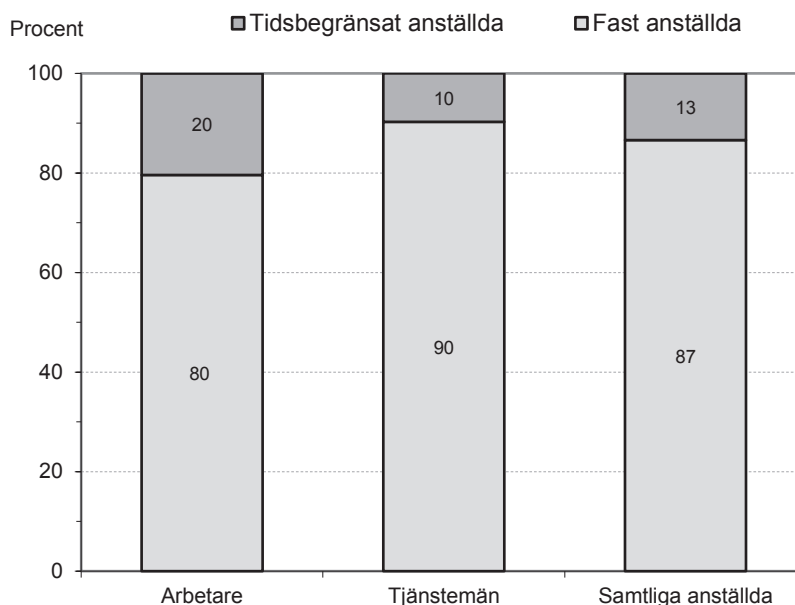
Anställningsformer år 2022

År 2022 var 4,4 miljoner personer anställda på den svenska arbetsmarknaden. Av dessa var knappt 3,8 miljoner fast anställda medan 593 000 personer hade någon form av tidsbegränsad anställning. I procent motsvarar detta 87 procent fast anställda och 13 procent tidsbegränsat anställda.

Andelen tidsbegränsat anställda varierar dock mellan olika grupper av anställda och i följande avsnitt framgår bland annat att skillnaden var stor mellan arbetare och tjänstemän och mellan kvinnor och män. Skillnaden var även stor mellan olika åldrar, sektorer och regionen liksom mellan fackligt anslutna och ej fackligt anslutna.

Bland arbetare var 20 procent tidsbegränsat anställda jämfört med 10 procent av tjänstemännen. I antal motsvarade detta 307 500 arbetare och 266 300 tjänstemän (se diagram 2.1 och tabell 2.1).

Diagram 2.1 Anställningsform år 2022

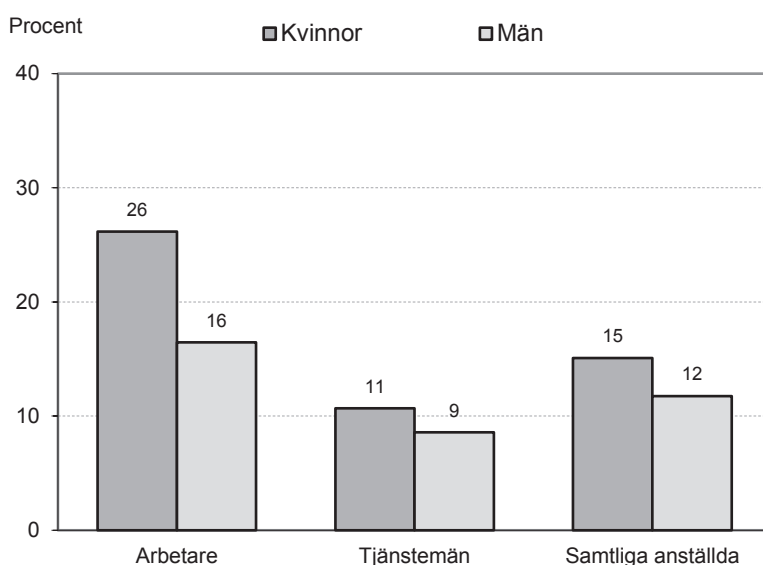

Kvinnor och män

Kvinnor var i högre grad tidsbegränsat anställda än män. Av samtliga anställda kvinnor var 15 procent tidsbegränsat anställda jämfört med 12 procent av männen. Skillnaden var dock större bland arbetare då 26 procent av kvinnorna och 16 procent av männen var tidsbegränsat anställda bland arbetarna.

Bland tjänstemän var 11 procent av kvinnorna och 9 procent av männen tidsbegränsat anställda år 2022 (se diagram 2.2 och tabell 2.1).

Diagram 2.2 Tidsbegränsat anställda efter klass och kön år 2022

Tabell 2.1 Anställningsform efter klass och kön år 2022

	Fast anställda		Tidsbegränsat anställda		Samtliga anställda	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Arbetare						
Kvinnor	454 300	74	161 000	26	615 300	100
Män	743 900	84	146 500	16	890 300	100
Samtliga	1 198 200	80	307 500	20	1 505 700	100
Tjänstemän						
Kvinnor	1 332 400	89	159 400	11	1 491 800	100
Män	1 141 100	91	107 000	9	1 248 100	100
Samtliga	2 473 500	90	266 300	10	2 739 700	100
Samtliga anställda						
Kvinnor	1 840 500	85	327 400	15	2 167 900	100
Män	1 992 300	88	265 300	12	2 257 600	100
Samtliga	3 832 800	87	592 700	13	4 425 500	100

* Samtliga inkluderar även 174 000 anställda utan yrkes- och/eller SEI-kod.

Ålder

En uppdelning av de anställda efter ålder visar att det framför allt var unga vuxna som var tidsbegränsat anställda.

Högst andel tidsbegränsat anställda var det i åldersgruppen 18-24 år. Av dessa var hälften, 50 procent, tidsbegränsat anställd.

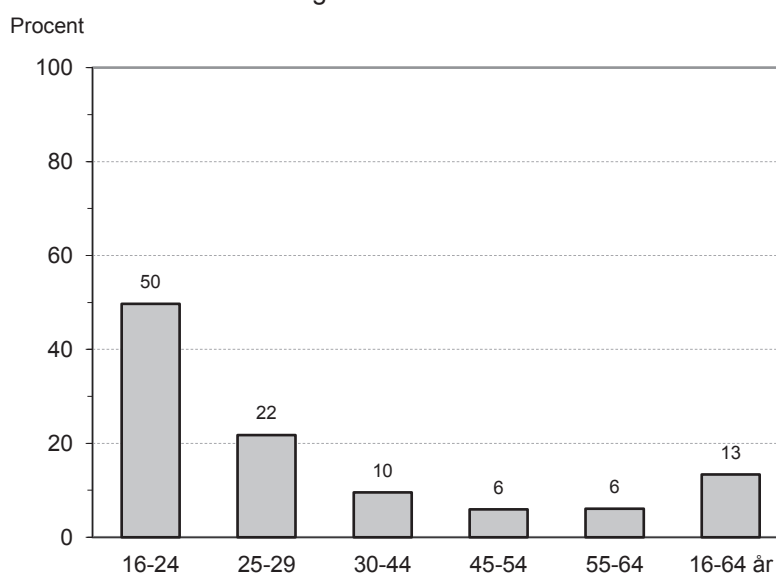
I högre åldrar minskade andelen tidsbegränsat anställda och i åldersgruppen 25-29 år var 22 procent tidsbegränsat anställda, det vill säga en dryg halvering jämfört med 16-24 åringarna. Uppåt i åldrarna minskade andelen tidsbegränsat anställda ytterligare och bland 30-44 åringarna var 10 procent tidsbegränsat anställda och bland 45-64 åringar sex procent (se diagram 2.3 och tabell 2.2).

Arbetare och tjänstemän efter ålder

Andel tidsbegränsat anställda var 49 procent i den lägsta åldersgruppen, 18-24 år, bland såväl arbetare som tjänstemän. I åldrarna däröver var dock andelen tidsbegränsat anställda högre bland arbetare än bland tjänstemän.

Bland 25-29-åringar 26 procent av arbetarna och 19 procent av tjänstemännen tidsbegränsat anställda. Det vill säga sju procentenheter högre bland arbetare än bland tjänstemän. Skillnaden var ungefär lika stor bland 30-44-åringar och 45-55-åringar medan skillnaden var mindre bland 55-64-åringar då åtta procent av arbetarna och fem procent av tjänstemännen i åldern 55-64 år var tidsbegränsat anställda år 2022 (se diagram 2.4).

Diagram 2.3 Tidsbegränsat anställda efter ålder år 2022
Procent av samtliga anställda*

* Samtliga inkluderar även 174 000 anställda utan yrkes- och/eller SEI-kod.

Räknat i *antal* tidsbegränsat anställda framgår att det främst var 16-24-åringar med arbetaryrken som hade tidsbegränsade anställningar. År 2022 var drygt 140 000 arbetare i åldern 16-24 år tidsbegränsat anställda. Det motsvarade nästan hälften, 46 procent av samtliga tidsbegränsat anställda arbetare.

Bland tjänstemän var *antalet* tidsbegränsat anställda jämnare fördelade över åldrarna och bland tjänstemän i åldern 16-24 år var 66 600 tidsbegränsat anställda, vilket motsvarade 25 procent av samtliga tidsbegränsat anställda tjänstemän. Bland tjänstemän var det i stället åldersgruppen 30-44-år som hade flest antal tidsbegränsat anställda, 87 000 tjänstemän. Det motsvarade 30 procent av samtliga tidsbegränsat anställda tjänstemän år 2022 (se diagram 2.5 och tabell 2.2).

Diagram 2.4 Tidsbegränsat anställda efter klass och ålder år 2022. Procent

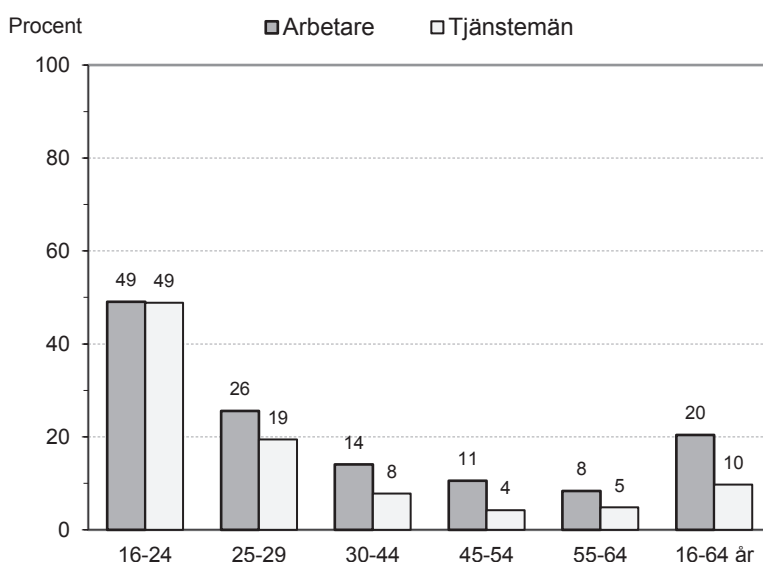
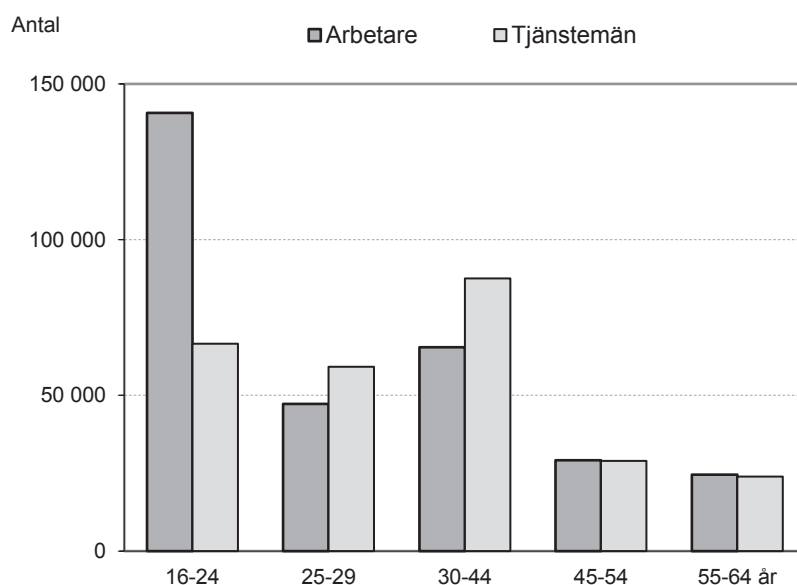

Diagram 2.5 Tidsbegränsat anställda efter klass och ålder år 2022. Antal

Kvinnor och män efter ålder

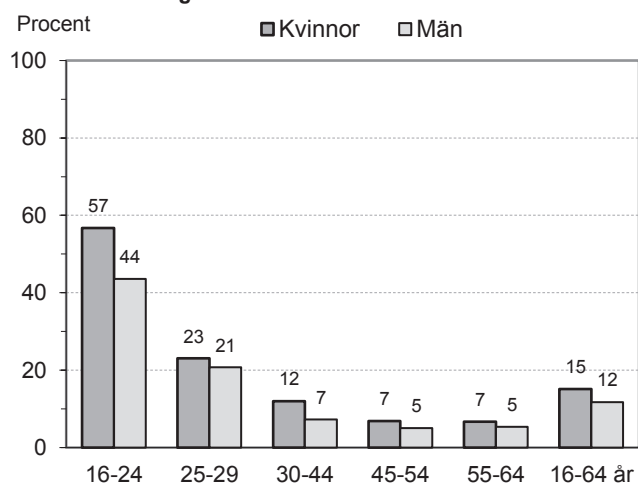
Andelen tidsbegränsat anställda var högre bland kvinnor än bland män i alla åldersgrupper bland såväl arbetare som tjänstemän. Skillnaden var dock större bland arbetare än bland tjänstemän.

Bland arbetare var det störst skillnad mellan kvinnor och män i de tre lägsta åldersgrupperna, 16-24, 25-29 och 30-44 år. I dessa tre åldersgrupper var andelen tidsbegränsat anställda kvinnor 10-16 procentenheter högre för kvinnor än för män (se diagram 2.6b och tabell 2.2)

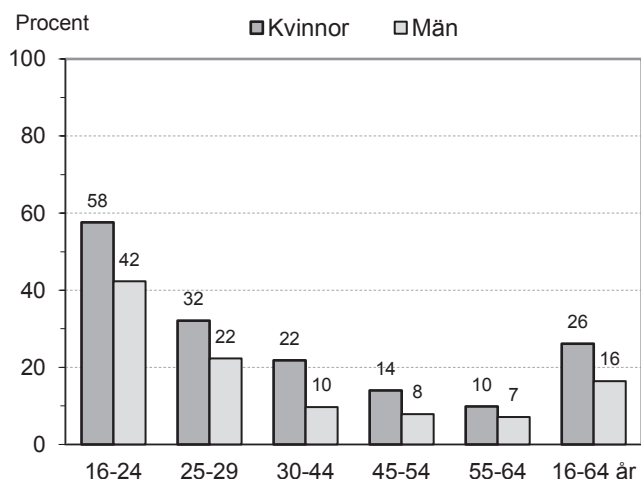
Minst skillnad mellan kvinnor och män bland arbetare var det i den högsta åldersgruppen, 55-64 år. Där stannade skillnaden på tre procentenheter högre andel tidsbegränsat anställda för kvinnor än för män.

Bland tjänstemän var skillnaden i andel tidsbegränsat anställda marginell med undantag för 16-24-åringarna där andelen tidsbegränsat anställda kvinnor var 11 procentenheter högre för kvinnor än för män (se diagram 2.6c och tabell 2.2)

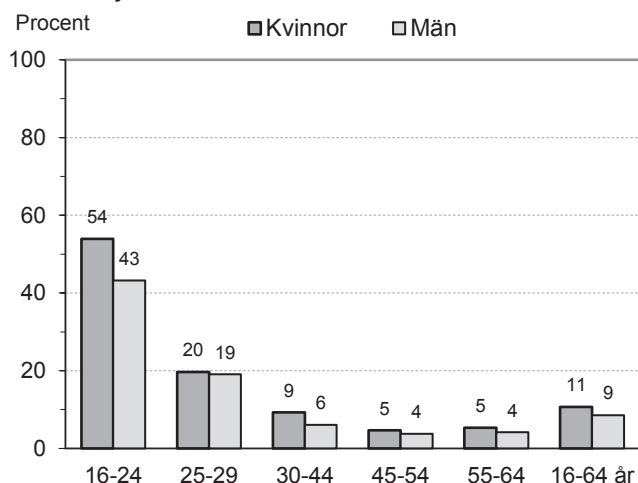
Diag 2.6a Tidsbegränsat anställda efter kön och ålder år 2022
Samtliga anställda. Procent

Diag 2.6b Tidsbegränsat anställda efter kön och ålder år 2022
Arbetare. Procent

Diag 2.6c Tidsbegränsat anställda efter kön och ålder år 2022
Tjänstemän. Procent

Tabell 2.2 Anställda efter anställningsform, klass, kön och ålder år 2022

Klass och ålder	Samtliga anställda *	Tidsbegränsat anställda					
		Samtliga		Kvinnor		Män	
	Antal	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Arbetare							
16-24 år	286 600	140 700	49	73 400	58	67 300	42
25-29 år	184 700	47 300	26	20 500	32	27 000	22
30-44 år	465 200	65 500	14	36 900	22	28 700	10
45-54 år	275 600	29 200	11	17 300	14	12 000	8
55-64 år	293 700	24 600	8	13 000	10	11 600	7
16-64 år	1 505 700	307 500	20	161 000	26	146 500	16
Tjänstemän							
16-24 år	136 300	66 600	49	38 700	54	27 900	43
25-29 år	304 400	59 200	19	32 500	20	26 600	19
30-44 år	1 121 300	87 600	8	55 700	9	31 800	6
45-54 år	682 700	29 000	4	17 200	5	11 900	4
55-64 år	495 000	23 900	5	15 200	5	8 800	4
16-64 år	2 739 700	266 300	10	159 400	11	107 000	9
Samtliga anställda							
16-24 år	436 200	216 800	50	115 300	57	101 500	44
25-29 år	494 800	107 800	22	53 300	23	54 600	21
30-44 år	1 637 900	156 600	10	94 600	12	62 000	7
45-54 år	1 022 000	60 800	6	35 200	7	25 600	5
55-64 år	834 600	50 600	6	28 900	7	21 700	5
16-64 år	4 425 500	592 700	13	327 400	15	265 300	12

* Fast och tidsbegränsat anställda

Sektor

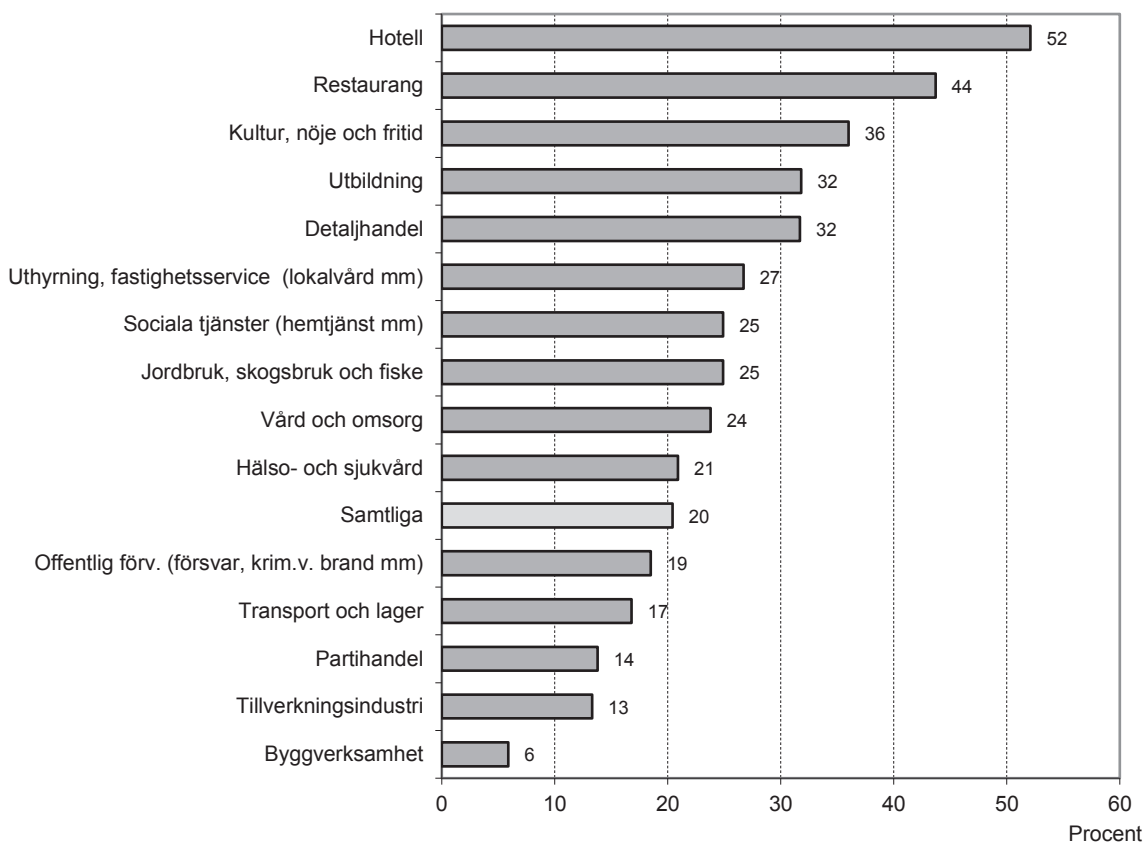
Bland arbetare varierade andelen tidsbegränsat anställda kraftigt mellan olika sektorer. Högst andel tidsbegränsat anställd arbetare var det i sektorerna hotell och restaurang, 52 respektive 44 procent. Det var dock ovanligt höga andelar även för dessa två sektorer vilket förklaras av pandemin.

Pandemin medförde att antalet anställda arbetare minskade kraftigt år 2021 för att sedan snabbt öka igen när pandemirestriktionerna upphörde i februari 2022, det vill säga mitt i föreliggande rapportens mätperiod (kvartal 1 2022). Dessa nyanställningar skedde uppenbarligen till stor del i tidsbegränsad form. Före pandemin låg andelen tidsbegränsat anställda arbetare vanligen runt 40 procent i både hotell- och restaurangsektorn (se diagram 2.7).

Närmast efter sektorerna hotell och restaurang kom de tre sektorerna kultur, nöje och fritid, utbildning samt detaljhandel. I dessa tre var cirka en tredjedel, 32-36 procent, av arbetarna tidsbegränsat anställda

Lägst andel tidsbegränsat anställda arbetare var det inom sektorerna byggverksamhet och tillverkningsindustri, sex respektive 13 procent.

Diagram 2.7 Tidsbegränsat anställda efter sektor år 2022. Procent Arbetare

Bland tjänstemän var andelen tidsbegränsat anställda högst i sektorn kultur, nöje och fritid, där 30 procent av tjänstemännen var tidsbegränsat anställda. En stor del av dessa var troligen skådespelare och artister vilka här klassas som tjänstemän.

Närmast därefter kom sektorn uthyrning och fastighetservice, med 25 procent tidsbegränsat anställda tjänstemän, samt sektorn utbildning med 17 procent tidsbegränsat anställda tjänstemän.

Lägst andel tidsbegränsat anställda tjänstemän var det i sektorerna tillverkningsindustri, partihandel och byggverksamhet, där 2-4 procent av tjänstemännen var tidsbegränsat anställda år 2022 (se diagram 2.8 och tabell 2.3).

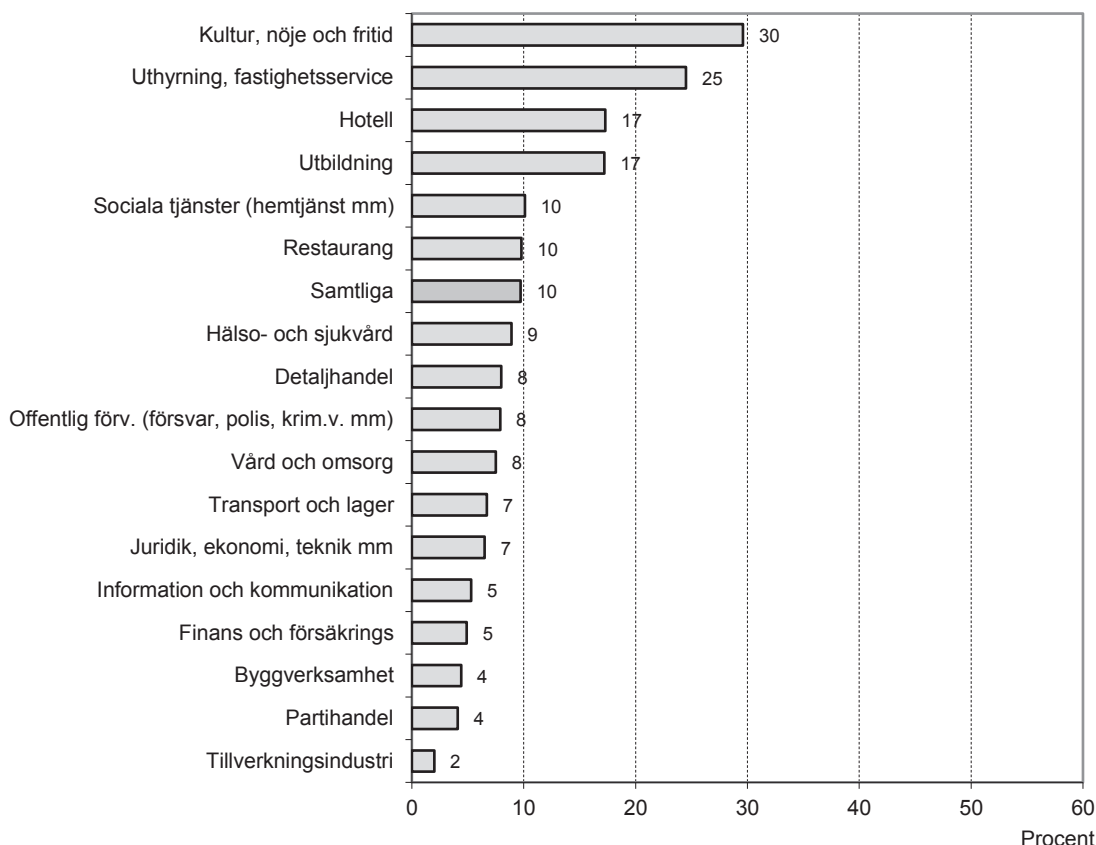
R Kultur, nöje och fritid

Denna sektor omfattar bland annat nöjes- och djurparker, sportanläggningar och golfbanor där det främst var arbetare som var tidsbegränsat anställda. Sektorn omfattar även teatrar, konsert- hus o.likn. där det främst var tjänstemän (skådespelare och artister) som var tidsbegränsat anställda.

N Uthyrning, fastighetservice (lokalvård mm)

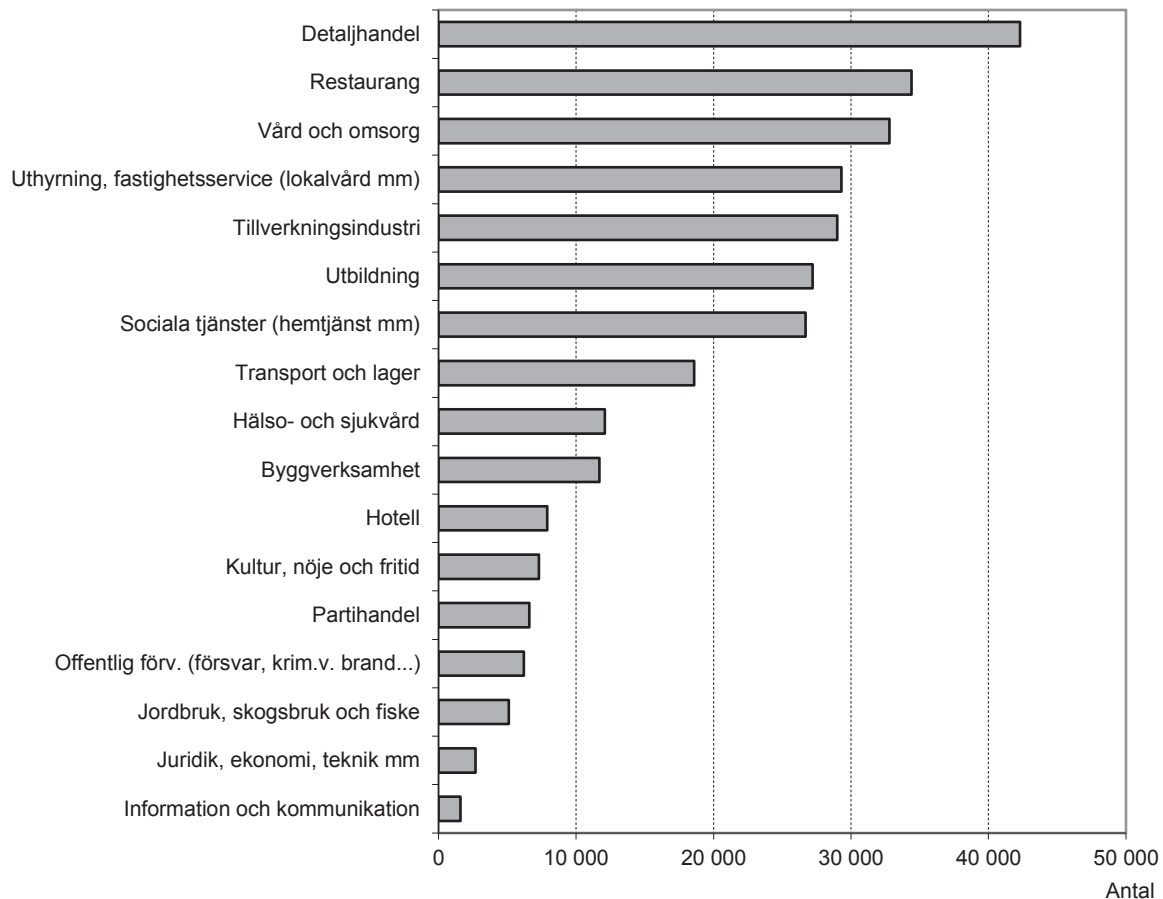
Denna sektor omfattar bland annat callcenter, reseverksamhet och turistservice där det främst var tjänstemän som var tidsbegränsat anställda. Sektorn omfattar dock även lokalvård, bevakning samt skötsel av parker och grönytor där det främst var arbetare som var tidsbegränsat anställda.

Diagram 2.8 Tidsbegränsat anställda efter sektor år 2022. Procent Tjänstemän

Räknat i *antal* tidsbegränsat anställda så var fördelningen efter sektorer en annan än den procentuella fördelningen enligt ovan. Bland arbetare var det flest antal tidsbegränsat anställda i sektorn detaljhandel, 42 300 arbetare. Närmast efter kom sektorerna restaurang samt vård och omsorg men 34 400 respektive 32 800 tidsbegränsat anställda arbetare (se diagram 2.9 och tabell 2.3).

Diagram 2.9 Tidsbegränsat anställda efter sektor år 2022. Antal Arbetare

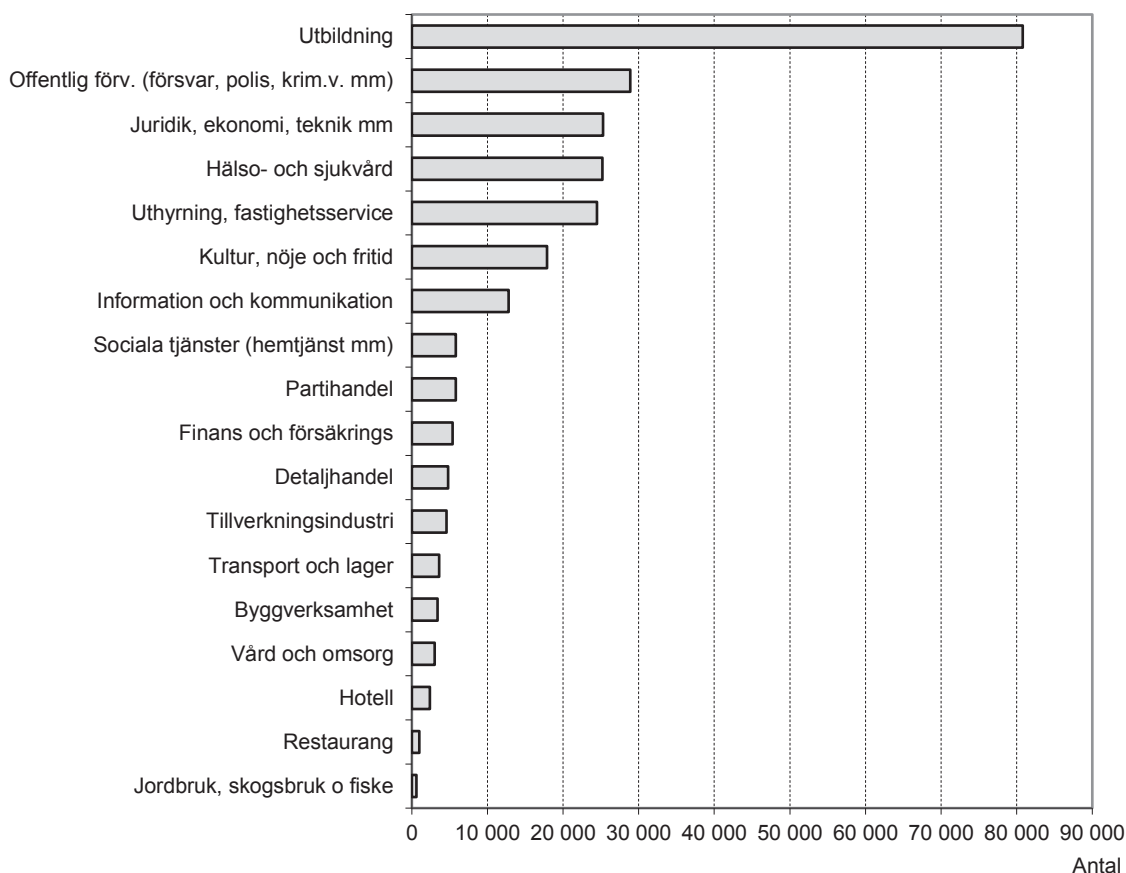

Bland tjänstemän var sektorn utbildning den klart största sektorn vad gäller antal tidsbegränsat anställda tjänstemän. I sektorn utbildning var 80 800 tjänstemän tidsbegränsat anställda år 2022 (se diagram 2.10 och tabell 2.3). Det motsvarade 30 procent, knappt en tredjedel, av samtliga tidsbegränsat anställda tjänstemän.

Sektorn utbildning var även den största sektorn bland tjänstemän räknat i totala antalet anställda med 469 000 anställda tjänstemän. Av dessa var alltså 17 procent tidsbegränsat anställda, vilket dock ”bara” räckte till en 6e plats vad gäller *andel* tidsbegränsat anställda tjänstemän (se diagram 2.9 ovan).

I övriga sektorer var antal tidsbegränsat anställda tjänstemän betydligt mindre. I fyra av sektorerna fanns det dock drygt 20 000 tidsbegränsat anställda tjänstemän. Det var i sektorerna offentlig förvaltning, juridik, ekonomi och teknik, hälso- och sjukvård samt uthyrning och fastighetservice.

Diagram 2.10 Tidsbegränsat anställda efter sektor år 2022. Antal Tjänstemän

Tabell 2.3 Tidsbegränsat anställda efter klass och sektor år 2022. Antal och procent av samtliga anställda

Näringsgren (sektor)	Tidsbegränsat anställda					
	Arbetare		Tjänstemän		Samtliga	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
A Jordbruk, skogsbruk och fiske	5 100	25	600	7	7 000	22
C Tillverkning	29 000	13	4 600	2	33 600	7
F Byggverksamhet	11 700	6	3 400	4	15 100	6
G Handel	52 400	25	11 800	5	64 300	15
Därav: Partihandel	6 600	14	5 800	4	12 400	7
Detaljhandel	42 300	32	4 800	8	47 100	24
H Transport och lager	18 600	17	3 600	7	22 200	14
I Hotell- och restaurang	42 200	45	3 400	14	45 600	39
Därav: Hotell	7 900	52	2 400	17	10 300	35
Restaurang	34 400	44	1 000	10	35 400	40
J Information och kommunikation	1 600	31	12 800	5	14 500	6
K Finans och försäkrings	0	.	5 400	5	5 400	5
M Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	2 700	17	25 300	7	28 100	7
N Uthyrning, fastighetservice mm	29 300	27	24 500	25	53 800	26
Därav: Arbetsförmedling, bemanning mm	15 600	39	21 100	35	36 700	36
Fastighetservice (lokalvård mm)	10 400	21	800	8	11 200	19
O Offentlig förvaltn. (försvar, polis, kriminalvård, 6 200 brandförsvär mm)		19	28 900	8	35 400	9
P Utbildning	27 200	32	80 800	17	108 000	20
Q Vård, omsorg och sociala tjänster	71 500	24	34 000	9	105 600	15
Därav: Hälso- och sjukvård	12 100	21	25 200	9	37 300	11
Vård och omsorg	32 800	24	3 000	8	35 700	20
Sociala tjänster (hemtjänst mm)	26 700	25	5 800	10	32 500	20
R Kultur, nöje och fritid	7 300	36	17 900	30	25 200	31
Samtliga	307 500	20	266 300	10	592 700	13

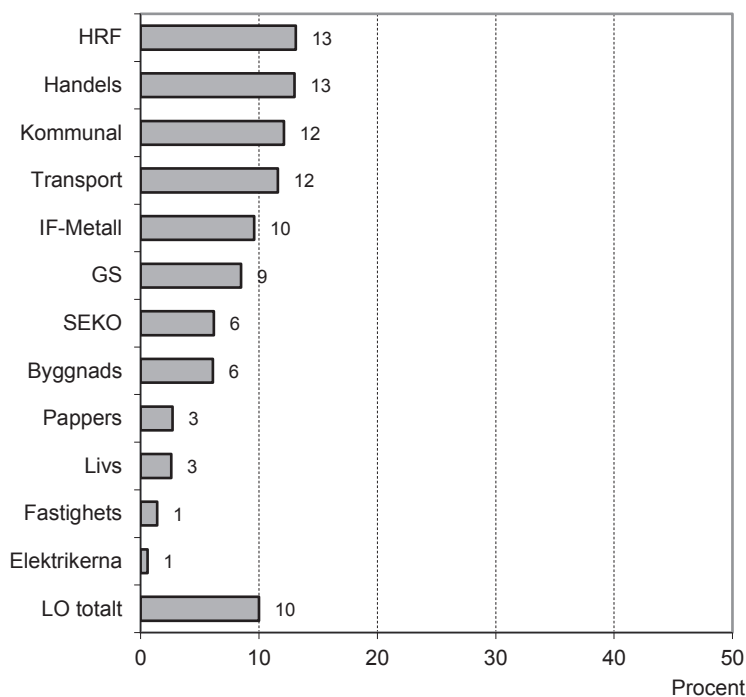
LO-förbunden

Bland de anställda som var medlemmar i något av LO-förbunden var i genomsnitt tio procent tidsbegränsat anställda. Det vill säga hälften så stor andel som de 20 procent som gällde för samtliga arbetare. Uppdelning efter LO-förbund visar även att andelen tidsbegränsat anställda medlemmar låg relativt nära dessa tio procent för de flesta LO-förbund år 2022.

Högst andel tidsbegränsat anställda medlemmar hade Hotell- och restaurangfacket, HRF, och Handels, båda med 13 procent, följda av Kommunal och Transport, båda med 12 procent.

Lägst andel tidsbegränsat anställda var det bland medlemmarna i Elektrikererna, Fastighets, Livs och Pappers. I dessa LO-förbund var endast 1-3 procent av medlemmarna tidsbegränsat anställda (se diagram 2.11).

Diagram 2.11 Tidsbegränsat anställda inom LO-förbunden* år 2022

* Musikerförbundet och Måleriarbetareförbundet redovisas ej i diagrammet på grund av litet antal i urvalet.

Facklig tillhörighet

Som framgått ovan var andelen tidsbegränsat anställda bland LO-medlemmar betydligt lägre än bland hela gruppen arbetare. Bland samtliga LO-medlemmar var tio procent tidsbegränsat anställda medan 20 procent av samtliga arbetare var tidsbegränsat anställda. Det vill säga drygt dubbelt så hög andel bland samtliga arbetare jämfört med samtliga LO-medlemmar.

LO-medlem

Anställd som är medlem i något LO-förbund.

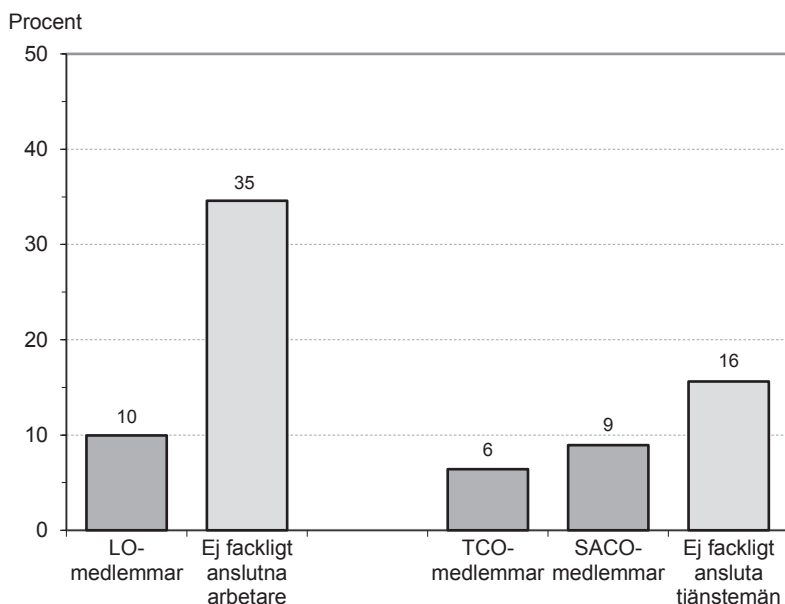
Arbetare

Anställd med yrke som organiseras av något LO-förbund.

Förklaringen till denna skillnad är att andelen tidsbegränsat anställda var betydligt högre bland de som *inte* var medlemmar i något fackförbund än bland de som var det. Bland arbetare som ej var fackligt anslutna var 35 procent tidsbegränsat anställda jämfört med tio procent av LO-medlemmarna. Det vill säga mer än tre gånger så hög andel tidsbegränsat anställda bland ej fackligt anslutna arbetare än bland LO-förbundens medlemmar.

Även bland tjänstemän var skillnaden stor mellan fackligt anslutna och ej fackligt anslutna. Bland tjänstemän som ej var fackligt anslutna var 16 procent tidsbegränsat anställda jämfört med sex respektive nio procent bland TCO- respektive SACO-medlemmar. Det vill säga ungefär dubbelt så hög andel tidsbegränsat anställda bland ej fackligt anslutna tjänstemän än bland TCO- och SACO-medlemmar (se diagram 2.12 och tabell 2.4).

Diagram 2.12 tidsbegränsat anställda efter facklig tillhörighet år 2022

Facklig tillhörighet och ålder

En jämförelse av tidsbegränsat anställda efter facklig tillhörighet och ålder visar att det främst var bland 16–24-åringar som skillnaden i anställningsform var stor mellan fackligt anslutna och ej fackligt anslutna.

Bland de 16–24-åringar med arbetaryrken som ej var fackligt anslutna var 58 procent tidsbegränsat anställda jämfört med 26 procent bland LO-medlemmarna i samma ålder. Det vill säga drygt dubbelt så hög andel bland de 16-24-åringar som inte var med i facket jämfört med de som var medlemmar i något LO-förbund.

I antal var skillnaden ännu tydligare då det var 119 800 ej fackligt anslutna arbetare i åldern 16–24 år som var tidsbegränsat anställda år 2022 jämfört med 20 900 fackligt anslutna 16-24-åringar. Det vill säga sex gånger så många ej fackligt anslutna som fackligt anslutna 16-24-åringar (se diagram 2.13-2.14 och tabell 2.4).

Diagram 2.13 Tidsbegränsat anställda efter ålder och facklig tillhörighet år 2022. Procent

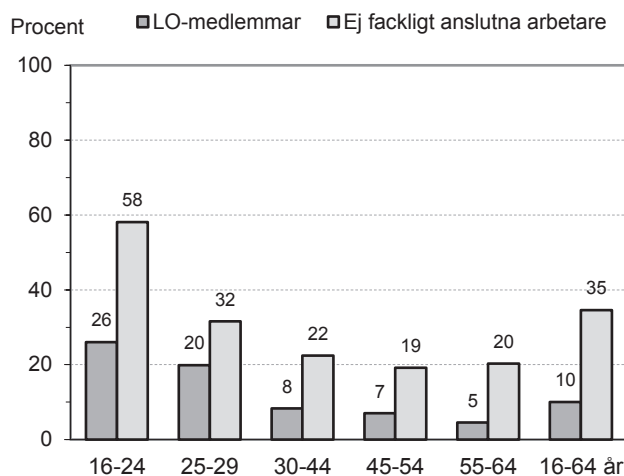
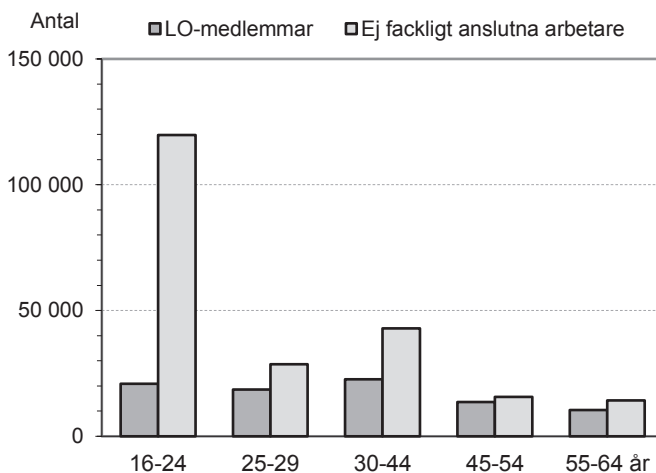

Diagram 2.14 Tidsbegränsat anställda efter ålder och facklig tillhörighet år 2022. Antal

Tabell 2.4 Anställningsform efter klass, kön och facklig anslutning år 2022

	Fast anställda		Tidsbegränsat anställda		Samtliga anställda	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Arbetare						
Kvinnor	454 300	74	161 000	26	615 300	100
Män	743 900	84	146 500	16	890 300	100
Samtliga	1 198 200	80	307 500	20	1 505 700	100
LO-medlemmar						
Kvinnor	321 600	88	45 200	12	366 800	100
Män	458 100	92	41 000	8	499 000	100
Samtliga	779 700	90	86 200	10	865 900	100
Ej fackligt anslutna arbetare						
Kvinnor	132 700	53	115 800	47	248 500	100
Män	285 800	73	105 500	27	391 300	100
Samtliga	418 500	65	221 300	35	639 800	100
Tjänstemän						
Kvinnor	1 332 400	89	159 400	11	1 491 800	100
Män	1 141 100	91	107 000	9	1 248 100	100
Samtliga	2 473 500	90	266 300	10	2 739 700	100
TCO-medlemmar						
Kvinnor	668 000	93	53 300	7	721 300	100
Män	489 600	95	26 000	5	515 500	100
Samtliga	1 157 600	94	79 300	6	1 236 800	100
SACO-medlemmar						
Kvinnor	363 400	90	38 900	10	402 300	100
Män	286 800	92	24 900	8	311 800	100
Samtliga	650 200	91	63 800	9	714 000	100
Ej fackligt anslutna tjänstemän						
Kvinnor	301 000	82	67 200	18	368 200	100
Män	364 700	87	56 100	13	420 800	100
Samtliga	665 700	84	123 200	16	788 900	100
Övriga + Upg saknas (egen beräkning)						
Kvinnor	52 600	89	6 700	11	59 300	100
Män	104 000	90	11 100	10	115 100	100
Samtliga	156 600	90	17 800	10	174 400	100
Samtliga anställda						
Kvinnor	1 840 500	85	327 400	15	2 167 900	100
Män	1 992 300	88	265 300	12	2 257 600	100
Samtliga	3 832 800	87	592 700	13	4 425 500	100

Arbetsplatsens storlek

Andelen tidsbegränsat anställda var högre på små arbetsplatser än på stora. Skillnaden mellan de olika arbetsplatsstorlekarna var dock relativt liten.

Bland samtliga anställda var 13-14 procent tidsbegränsat anställda på de minsta arbetsplatserna, de med 1-49 anställda. På större arbetsplatser var andelen tidsbegränsat anställda lägre. På arbetsplatser med 50-249 anställda var 10 procent tidsbegränsat anställda och på arbetsplatser med minst 250 anställda var 8 procent tidsbegränsat anställda (se tabell 2.5).

Andelen tidsbegränsat anställda var dock nästan dubbelt så hög bland arbetare än bland tjänstemän för alla arbetsplatsstorlekar.

På arbetsplatser med 1-249 anställda var 16-19 procent av arbetarna tidsbegränsat anställda jämfört med 8-10 procent av tjänstemännen. På de största arbetsplatserna var skillnaden mindre mellan arbetare och tjänstemän då 13 procent av arbetarna och 8 procent av tjänstemännen var tidsbegränsat anställda på arbetsplatser med minst 250 anställda (se tabell 2.6).

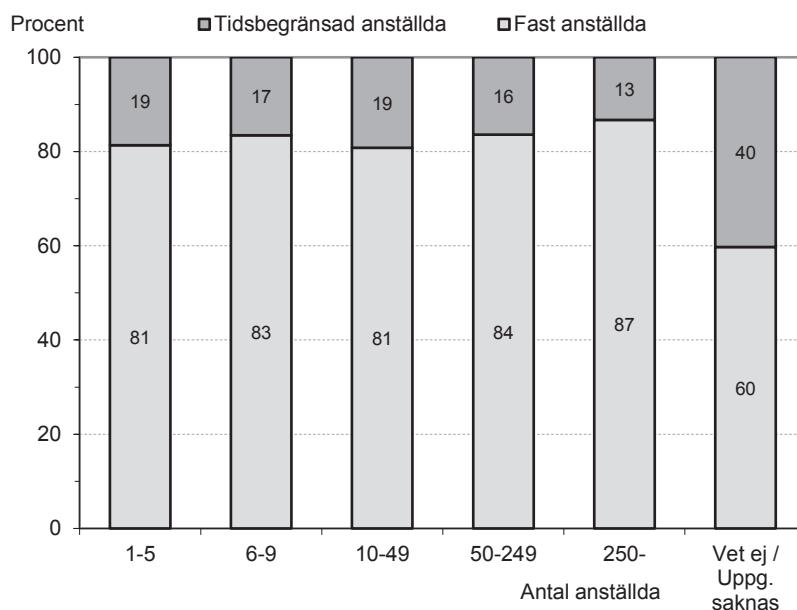
Tabell 2.5 Tidsbegränsat anställda efter arbetsplatsens storlek år 2022. Procent

Arbetsplatsens storlek	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga anställda
1-5 anställda	19	10	14
6-9 anställda	17	9	13
10-49 anställda	19	10	13
50-249 anställda	16	8	10
250- anställda	13	8	8
Vet ej / Uppgift saknas	40	28	35
Samtliga	20	10	13

Absolut högst andel tidsbegränsat anställda var det dock bland de som var osäkra på hur många anställda det var på deras arbetsplats. Av samtliga dessa var 35 procent tidsbegränsat anställda, bland arbetare 40 procent och bland tjänstemän 28 procent.

De var dessutom relativt många till antalet, totalt 353 000 anställda varav 197 000 arbetare och 151 000 tjänstemän. De flesta av dess, 75 procent visste dock om det var högst nio anställda eller fler på deras arbetsplats.

Diagram 2.13 Anställningsform efter arbetsplatsens storlek år 2022
Arbetare

Län / Region

Andelen tidsbegränsat anställda varierar mellan olika län. Det bör dock noteras att flertalet av de skattningar som här redovisas efter län och klass är statistiskt osäkra på grund av litet antal individer i urvalet.

Bland arbetare var dock andelen tidsbegränsat anställda relativt hög i Blekinge, Uppsala, Örebro och Jämtlands län. Relativt låg andel tidsbegränsat anställda arbetare var det framför allt i Norrbottens och Hallands län (se diagram 2.14 och tabell 2.6)

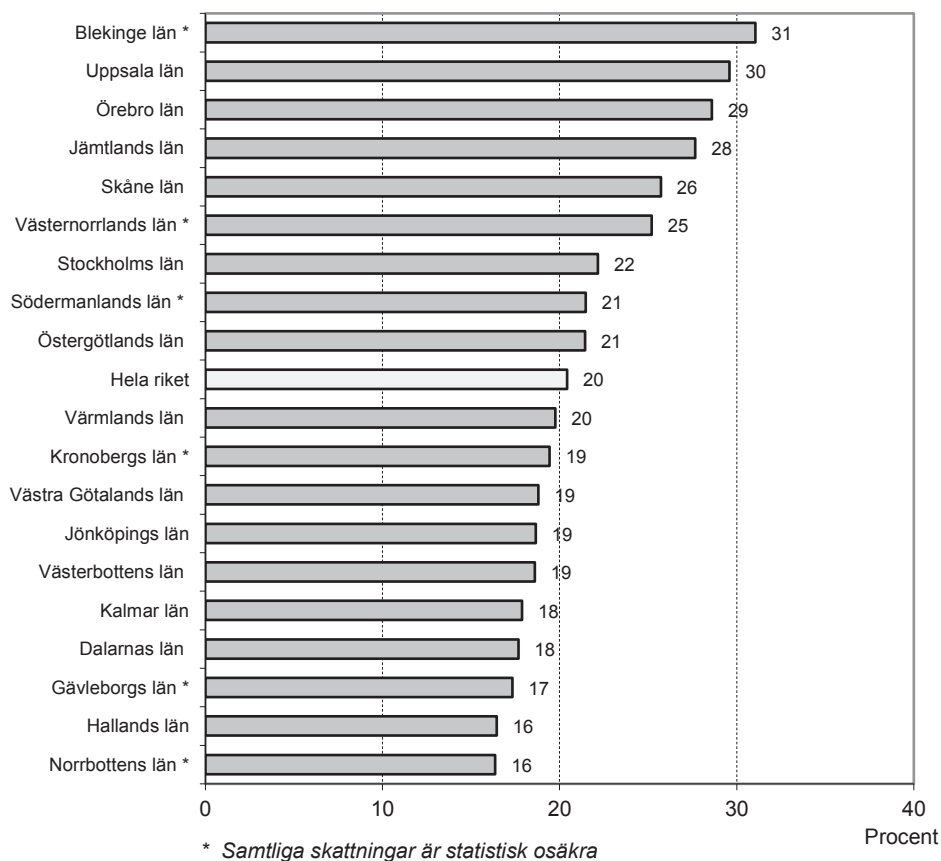
Bland tjänstemän var andelen tidsbegränsat anställda relativt hög i Jämtlands och Norrbottens län medan den var relativt låg i Södermanlands och Norrbottens län (se tabell 2.6).

Tabell 2.6 Tidsbegränsat anställda efter klass och län* år 2022. Procent

Län	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
01-Stockholms län	22	9	12
03-Uppsala län	30	11	17
04-Södermanlands län	21	5	12
05-Östergötlands län	21	12	15
06-Jönköpings län	19	8	13
07-Kronobergs län	19	8	13
08-Kalmar län	18	13	15
09-Gotland län	11
10-Blekinge län	31	7	17
12-Skåne län	26	11	16
13-Hallands län	16	7	11
14-Västra Götalands län	19	8	12
17-Värmlands län	20	9	14
18-Örebro län	29	8	16
19-Västmanlands län	8
20-Dalarnas län	18	10	14
21-Gävleborgs län	17	7	12
22-Västernorrlands län	25	6	13
23-Jämtlands län	28	15	19
24-Västerbottens län	19	13	15
25-Norrbottens län	16	14	15
Hela riket	20	10	13

Observera att samtliga skattningar ovan efter klass och län är statistiskt osäkra på grund av litet antal i urvalet. Skattningarna bör därför tolkas aktsamt.

Diagram 2.14 Tidsbegränsat anställda efter län år 2022. Arbetare *

3

Tidsbegränsade anställningsformer år 2022

I lagen om anställningsskydd, LAS, den version som gällde första kvartalet 2022, nämns fem olika tidsbegränsade anställningsformer - vikariat, provanställning, säsongsanställning, allmän visstidsanställning samt tidsbegränsad anställning av personer som fyllt 67 år. Av dessa skiljer sig allmän visstidsanställning från de andra anställningsformerna i den meningen att arbetsgivaren inte behöver ange något specifikt skäl till tidsbegränsningen.

Ny LAS 1 oktober 2022

LAS ändrades 1 oktober 2022 genom att allmän visstid ändrades till särskild visstid. Skillnaden mellan dessa är att särskild visstid övergår till tillsvidareanställning efter 12 månader jämfört med 24 månader för allmän visstid.

I denna rapport är det dock den gamla LAS:en, med allmän visstid och 24 månader, som gäller eftersom mätperioden för rapportens dataunderlag är kvartal 1 2022

Det finns dock även andra tidsbegränsade anställningsformer än de i LAS, som regleras i olika kollektivavtal. Flera av dessa anställningsformer liknar allmän visstidsanställning i den meningen att arbetsgivaren inte behöver ange något skäl till tidsbegränsningen. Det gäller exempelvis anställningsformerna anställd per timme och anställning vid behov.

Av de tidsbegränsade anställningsformer som redovisas i SCBs arbetskraftsundersökningar (AKU) var de vanligaste anställningsformerna anställd per timme, anställd vid behov, vikariat och provanställning. Av samtliga anställda var fyra procent anställda per timme, två procent anställda vid behov, två procent vikariat och två procent provanställda (se tabell 3.1).

De tidsbegränsade anställningsformerna skiljer sig dock en del mellan arbetare och tjänstemän. Bland arbetare var de vanligaste tidsbegränsade anställningsformerna anställd per timme, sju procent, anställd vid behov, fem procent, samt vikariat och provanställning, tre procent vardera. För tjänstemän var de vanligaste anställningsformerna vikariat, objekt-/projektanställning och anställd per timme, med två procent vardera (se diagram 3.1).

En summering av de mest osäkra anställningsformerna - vid behov, per timme och allmän visstid, det vill säga de anställningsformer som inte kräver något skäl för tidsbegränsningen, visar att 13 procent av arbetarna och 4 procent av tjänstemännen har någon av dessa tre anställningsformer. Uppdelat efter kön så var det bland arbetare 17 procent av kvinnorna och 10 procent av männen som hade någon av dessa mest osäkra anställningsformer. Bland tjänstemän var andelen fyra procent för både kvinnor och män.

I antal motsvarade detta totalt 321 000 personer som hade någon av de tre mest osäkra anställningsformerna. Av dessa var 192 000 arbetare, 105 000 kvinnor och 87 000 män, och 107 000 tjänstemän, 58 000 kvinnor och 49 000 män (se diagram 3.2 samt tabell 3.1).

Diagram 3.1 Tidsbegränsat anställda efter klass och anställningsform år 2022
Procent

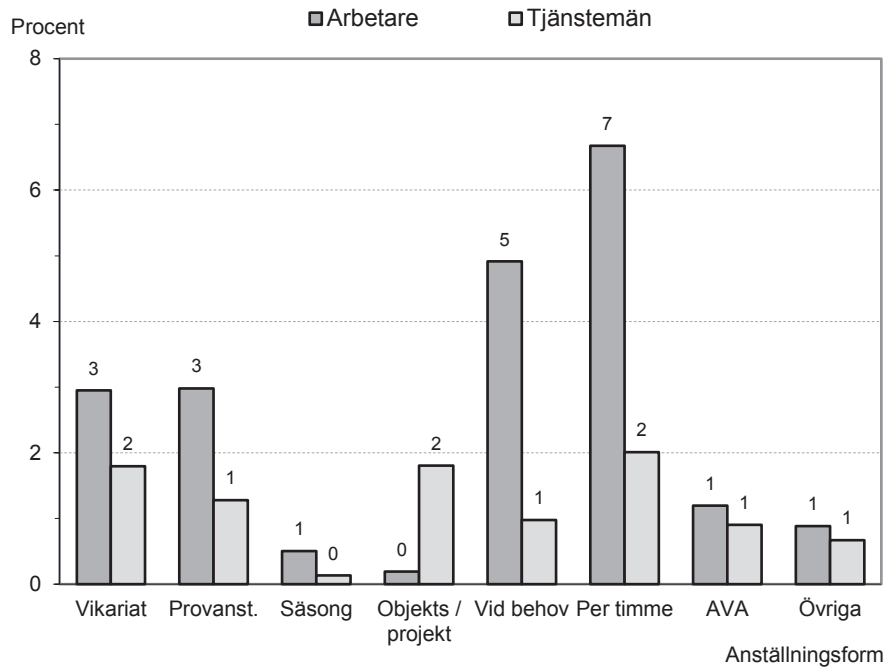
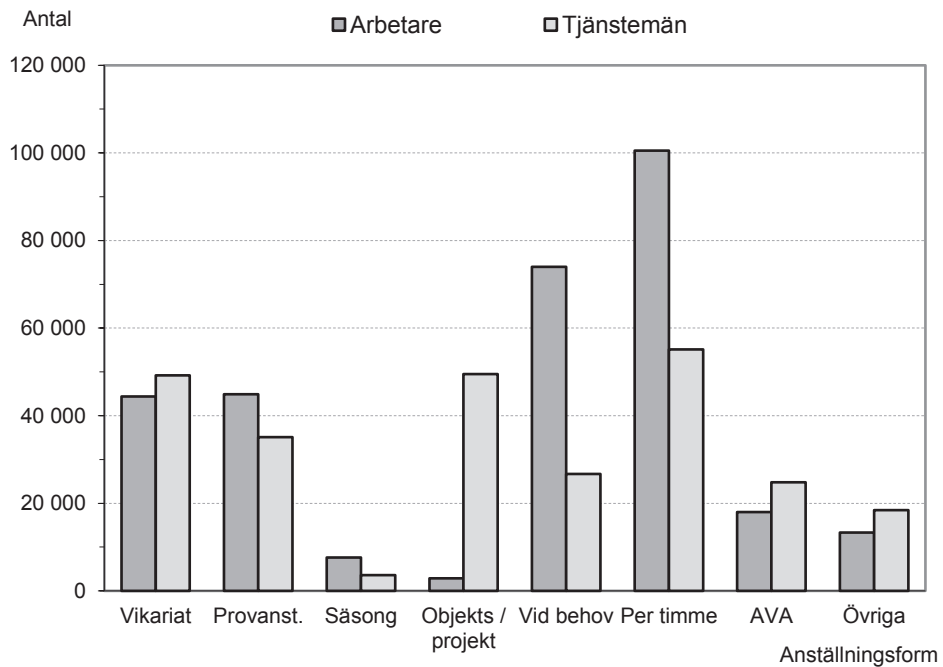

Diagram 3.2 Tidsbegränsat anställda efter klass och anställningsform år 2022
Antal

Tabell 3.1 Anställningsform efter klass* och kön år 2022

	Fast anställda	Tidsbegränsat anställda								
		Vikariat	Prov-anst.	Säsongs-anst.	Objekts / projekt-anst.	Vid behov	Per timme	Allmän visstid AVA	Övriga	Samtliga tidsbegr. anställda
Antal anställda										
Arbetare										
Kvinnor	454 300	29 500	17 300	2 800	1 700	41 700	54 700	8 900	4 600	161 000
Män	743 900	14 900	27 700	4 800	1 300	32 200	45 800	9 200	8 800	146 500
Samtliga	1 198 200	44 400	44 900	7 600	2 900	74 000	100 500	18 000	13 300	307 500
Tjänstemän										
Kvinnor	1 332 400	35 500	19 900	1 400	30 200	13 000	30 200	15 300	11 400	159 400
Män	1 141 100	13 600	15 200	2 200	19 300	13 600	24 800	9 400	6 800	107 000
Samtliga	2 473 500	49 200	35 100	3 600	49 500	26 700	55 100	24 800	18 400	266 300
Övriga + Upp saknas										
Kvinnor	52 600	500	300	0	600	1 000	3 400	300	600	6 700
Män	104 000	1 600	3 200	300	800	1 600	1 800	900	900	11 100
Samtliga	156 600	2 100	3 500	300	1 400	2 600	5 200	1 200	1 500	17 800
Samtliga anställda										
Kvinnor	1 840 500	65 600	37 600	4 100	32 400	55 800	88 200	24 600	17 000	327 400
Män	1 992 300	30 100	45 900	7 900	21 400	47 900	72 500	19 400	16 500	265 300
Samtliga	3 832 800	95 700	83 500	12 000	53 800	103 700	160 700	44 000	33 400	592 700
Procent av samtliga anställda										
Arbetare										
Kvinnor	74	5	3	0	0	7	9	1	1	26
Män	84	2	3	1	0	4	5	1	1	16
Samtliga	80	3	3	1	0	5	7	1	1	20
Tjänstemän										
Kvinnor	89	2	1	0	2	1	2	1	1	11
Män	91	1	1	0	2	1	2	1	1	9
Samtliga	90	2	1	0	2	1	2	1	1	10
Övriga + Upp saknas										
Kvinnor	89	1	1	0	1	2	6	1	1	11
Män	90	1	3	0	1	1	2	1	1	10
Samtliga	90	1	2	0	1	1	3	1	1	10
Samtliga anställda										
Kvinnor	85	3	2	0	1	3	4	1	1	15
Män	88	1	2	0	1	2	3	1	1	12
Samtliga	87	2	2	0	1	2	4	1	1	13

Uppgift om klass saknas för 157 000 anställda. Dessa särredovisas ej i tabellen men ingår i Samtliga anställda

4

Anställningsformer år 1990-2022

Mellan år 1990 och 2022 har antalet tidsbegränsat anställda ökat från 378 000 till 593 000 personer. En ökning med cirka 215 000 personer.

Räknat i procent motsvaras detta av att andelen tidsbegränsat anställda ökat från 9 procent år 1990 till 13 procent år 2022 bland samtliga anställda. Det vill säga en ökning med fyra procentenheter.

Större delen av denna ökning skedde dock under 1990-talet då andelen tidsbegränsat anställda ökade från 9 till 15 procent år 1990-1999. Därefter avstannade uppgången och följande 20 år låg andelen tidsbegränsat anställda mellan 13-15 procent.

Utvecklingen under dessa år gick dock åt olika håll för arbetare och tjänstemän. För arbetare ökade andelen tidsbegränsat anställd sakta men säkert och år 2014-2020 etablerade sig andelen tidsbegränsat anställda arbetare strax över 20 procent. Detta samtidigt som andelen tidsbegränsat anställda tjänstemän minskade sakta men säkert ner mot 10 procent.

År 2021 minskade dock andelen tidsbegränsat anställda bland såväl arbetare som tjänstemän. Det var en effekt av pandemin som medförde att antalet anställda minskade kraftigt. Framför gällde det arbetare vilka minskade med cirka 140 000 arbetare år 2021. En stor del av dessa var tidsbegränsat anställda inom restaurang- och besökssektorerna vilket medförde att andelen tidsbegränsat anställda minskade bland de kvarvarande arbetarna.

Nergången blev dock bli kortvarig och år 2022 ökade antalet arbetare med cirka 70 000 personer. En stor del av dessa anställdes med tidsbegränsade anställningar och andelen tidsbegränsat anställda arbetare ökade återigen upp över 20 procent.

Även tidigare år har det skett snabba förändringar av andelen tidsbegränsat anställda. Exempelvis år 2008, i samband med den så kallade finanskrisen. Finanskrisen inträffade efter ett par år av starkt växande ekonomi och ökande sysselsättning och medförde att antalet anställda minskade snabbt och då, liksom under pandemin, var det främst tidsbegränsat anställda som blev arbetslösa och andelen tidsbegränsat anställda minskade från 16,1 procent år 2007 till 13,7 procent år 2009.

Därefter ökade dock andelen tidsbegränsat anställda återigen till över 14 procent år 2010 där nivån alltså låg fram till år 2021 (se diagram 4.1 och tabell 4.1).

Diagram 4.1 Tidsbegränsat anställda efter klass år 1990-2022. Procent

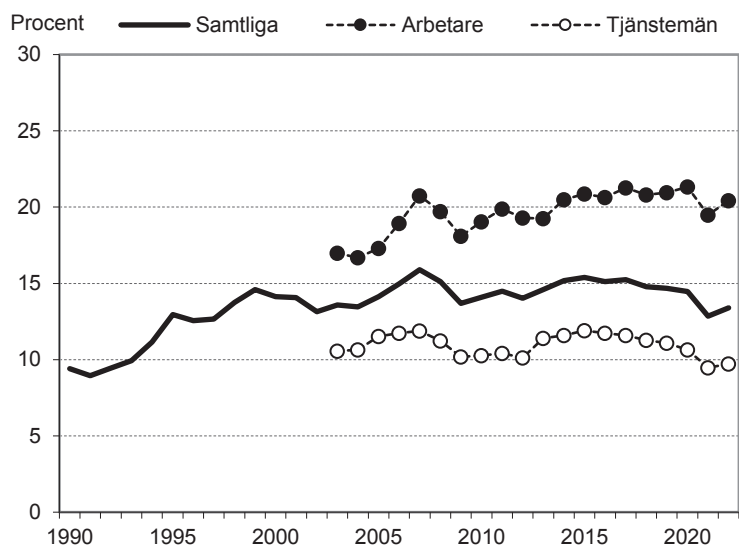
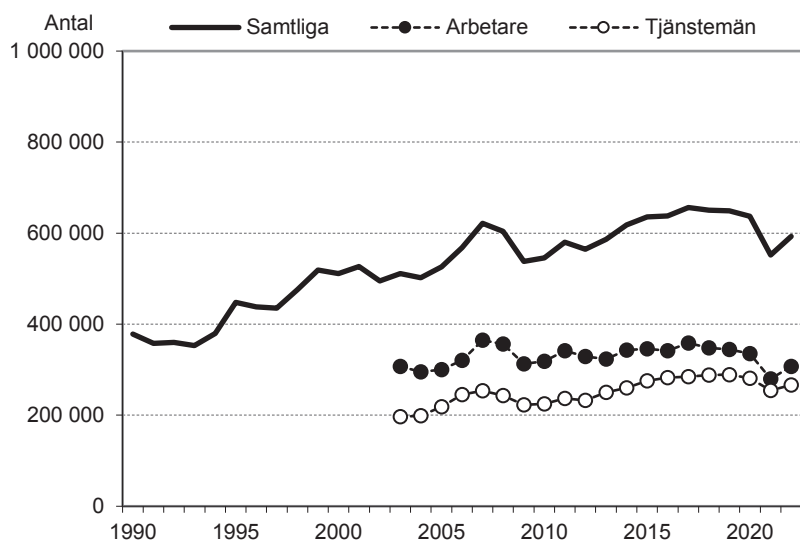

Diagram 4.2 Tidsbegränsat anställda efter klass år 1990-2022. Antal

Räknat i antal tidsbegränsat anställda så ökade antalet med drygt 90 000 personer år 2010-2020. Detta skedde dock i korrelation med totala antalet anställda som ökade med drygt 500 000 personer samma period. Andelen tidsbegränsat anställda var därmed relativt konstant dessa år.

Den långsamma ökning av andelen tidsbegränsat anställda arbetare som skedde på 2000-talet var troligen delvis ett resultat av den strukturomvandling som pågått på arbetsmarknaden där antalet anställda minskat inom tillverkningsindustrin, där andelen tidsbegränsat anställda varit låg, men ökat inom tjänstesektorn, där andelen tidsbegränsat anställda varit hög.

Det kan även noteras att den fördelning mellan fast och tidsbegränsat anställda som gällt på 2000-talet påverkats av reglerna i Lagen om anställningsskydd (LAS). Framför allt regeln om att det krävs 24 månader av en femårsperiod för att en allmän visstidsanställning, eller ett vikariat, ska övergå till en fast anställning. Från och med 1 oktober 2022 har detta ändrats till 12 månader. I vilken grad detta påverkar andelen tidsbegränsat anställda återstår dock att se i kommande LO-rapporter gällande anställningsformer.

Tabell 4.1 Anställda efter anställningsform år 1990-2022

År	Samtliga anställda Antal	Fast anställda Antal	Tidsbegränsat anställda					
			Samtliga Antal	Procent	Arbetare Antal	Procent	Tjänstemän Antal	Procent
1990	4 020 000	3 642 000	378 000	9
1995	3 456 000	3 008 000	448 000	13
2000	3 618 000	3 107 000	511 000	14
2005	3 720 000	3 194 000	526 000	14	300 020	17	218 713	12
2010	3 874 000	3 328 700	545 400	14	318 800	19	224 900	10
2015	4 129 200	3 493 800	635 500	15	346 100	21	275 800	12
2020	4 405 300	3 768 300	637 000	14	335 500	21	281 100	11
2022	4 425 500	3 832 800	592 700	13	307 500	20	266 300	10

.. Uppgift saknas

Tidsbegränsade anställningsformer år 1990-2022

Fram till år 2005 var vikariat den vanligaste tidsbegränsade anställningsformen. Därefter har anställningsformerna vid behov och per timme tagit över och tillsammans blivit de vanligaste anställningsformerna i såväl antal som andel av samtliga anställda.

År 1990 omfattade anställningsformerna vid behov och per timme tillsammans 42 000 personer, cirka en procent av samtliga anställda.

Därefter har anställningsformerna vid behov och per timme ökat kraftigt och år 2020 var 279 000 personer anställda vid behov eller per timme. I procent motsvarade detta 44 procent av samtliga tidsbegränsat anställda och sex procent av samtliga anställda.

Vikariaten har utvecklats i motsatt riktning då antalet anställda på vikariat minskat från 183 000 till 95 700 år 1990-2022. I procent av alla tidsbegränsade anställningar motsvarar det 48 procent år 1990 och 16 procent år 2022 och i procent av samtliga anställda fem procent år 1990 och två procent år 2022.

Anställningsformerna provanställning, säsongsanställning och objekts-/projektanställning har varit relativt oförändrade de senaste 30 åren och legat på ungefär samma nivåer hela perioden.

Anställningsformen allmän visstidsanställning (AVA) infördes i LAS år 2007 och finns särredovisad från och med år 2015 i rapportens dataunderlag. Under dessa år har antalet AVA minskat från 52 000 till 44 000 personer år 2015-2022 (se diagram 4.3 och 4.4).

Från och med 1 oktober 2022 ersätts allmän visstidsanställning med särskild visstidsanställning i Lagen om anställningsskydd men i föreliggande rapport är det alltså AVA som alltjämt redovisas.

Diagram 4.3 Tidsbegränsat anställda år 1990-2022. Antal Samtliga anställda

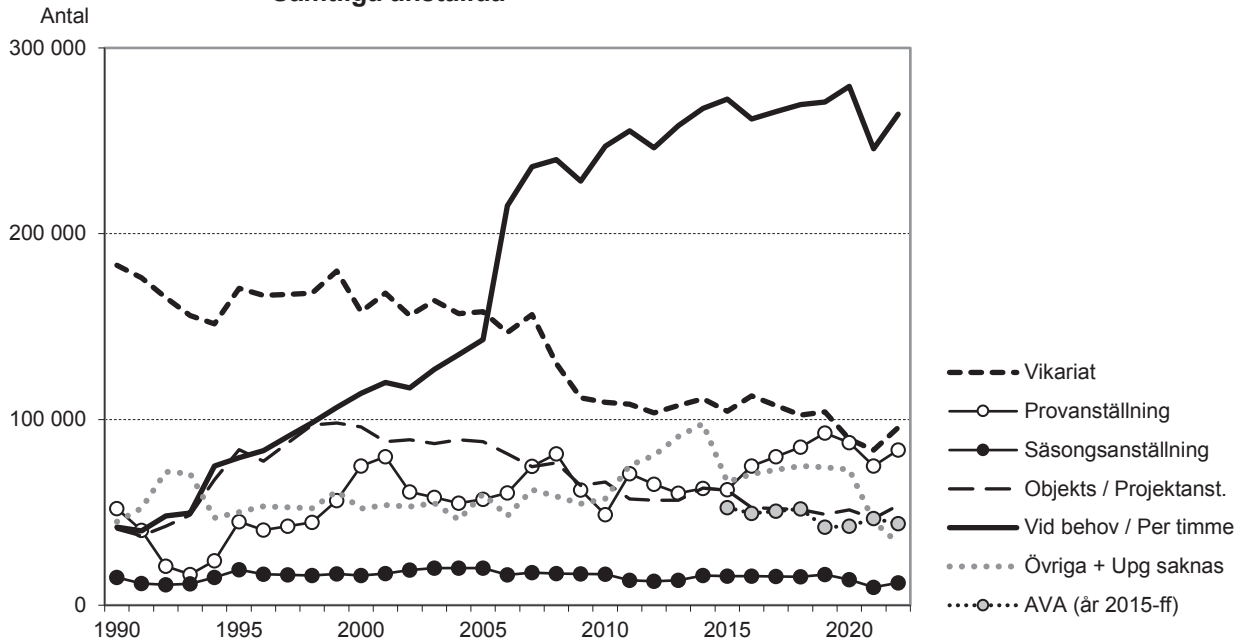
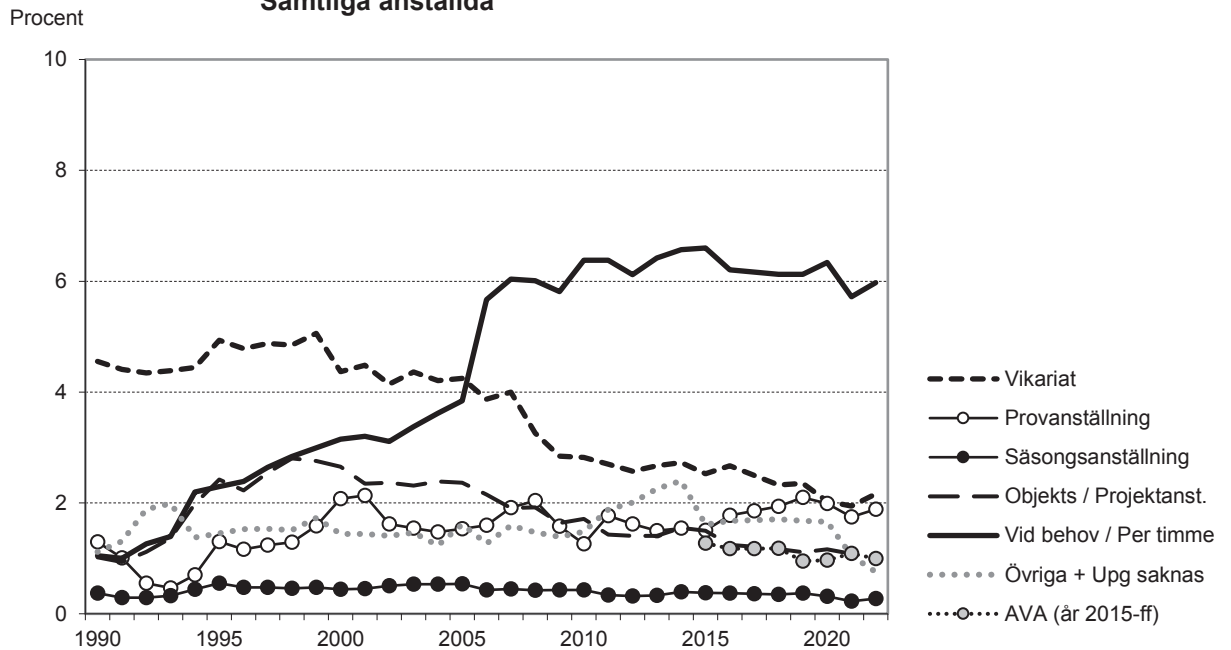

Diagram 4.4 Tidsbegränsat anställda år 1990-2022. Procent Samtliga anställda

LO-förbunden 1990-2022

I samband med arbetsmarknadskrisen i början av 1990-talet steg andelen tidsbegränsat anställda medlemmar i samtliga LO-förbund år 1990-1995. Därefter har andelen tidsbegränsat anställda medlemmar succesivt minskat inom LO-förbunden, dock i olika grad.

I flera av LO-förbunden har andelen tidsbegränsat anställda medlemmar minskat efter toppnoteringarna i slutet av 1990-talet till ungefär samma nivå år 2022 som gällde år 1990. Det gäller bland annat för LO-förbunden Byggnads, Kommunal, SEKO och Hotell- och restaurangfacket,

I några av de andra LO-förbunden har andelen tidsbegränsat anställda medlemmar däremot inte minskat nämnvärt efter år 1995. Det gäller framför allt LO-förbunden Handel, IF Metall och Transport för vilka andelen tidsbegränsat anställda medlemmar var mellan 10-13 procent såväl år 1995 som år 2022 (se tabell 4.2).

Vad gäller Hotell- och restaurangfacket (HRF) var 13 procent av medlemmarna tidsbegränsat anställda år 2022, vilket var nästan lika mycket som de 12 procent som gällde år 1990. Åren däremellan har andelen tidsbegränsat anställda HRF-medlemmar varit betydligt högre. I början av 2000-talet drygt 30 procent och år 2010-2020 drygt 20 procent.

År 2021 minskade dock andelen tidsbegränsat anställda HRF-medlemmar raskt från 23 till 16 procent, och år 2022 ner ytterligare till 13 procent. Denna snabba minskning var troligen en effekt av pandemin som hade stor påverkan på antalet anställda i sektorn hotell och restaurang.

Under pandemin nästan halverades antal arbetare i sektorn hotell och restaurang, från 106 000 till 62 000 arbetare år 2019-2021. Det vill säga en minskning med 44 000 arbetare, eller 42 procent, på två år. Antalet anställda medlemmar i HRF minskade däremot ”bara” med cirka 4 000¹, eller 15 procent, samma period. De flesta som förlorade sina jobb under pandemin var alltså inte fackligt anslutna.

Om det var det fackliga medlemskapet som gjorde att de flesta HRF-medlemmar fick behålla sina jobb under pandemin eller om det var för att dessa var mer etablerade och jobbat längre tid i sina jobb än sina ej fackligt anslutna kollegor framgår dock inte av statistiken. Men gissningsvis så spelade båda faktorerna in till HRF-medlemmarnas fördel.

¹ Notera att de antal som redovisas i rapporten gällande medlemmar i HRF är skattningar enligt SCBs Arbetskraftsundersökningar (AKU). Enligt HRFs egna medlemsstatistik minskade antalet medlemmar med knappt 3 000 personer år 2019-2021 (källa: www.lo.se/start/lo_fakta/lo_forbundens_medlemsantal_2011_2021)

Tabell 4.2 Tidsbegränsat anställda efter LO-förbund år 1990-2022. Procent

LO-förbund	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2022
Byggnads	6	23	16	13	9	8	8	6
Elektrikerna	2	11	3	3	5	4	4	1*
Fastighets	7	12	13	8	6	10	8	1*
GS	9	3	9
Grafiska	2	9	8	8	8
Skogs- och Träfacket	12	11	5
Handels	7	12	17	14	10	13	11	13
Hotell- och Restaurang	12	28	31	30	24	23	23	13
Kommunal	13	16	16	14	11	14	13	12
Livs	6	11	14	9	7	9	14	3*
Musikerförbundet
Målareförbundet	8	5	5	7	..
Pappers	5	6	6	6	4	3	4	3*
SEKO	5	7	10	11	8	8	7	6
Transport	9	15	15	12	10	12	11	12
IF Metall	9	8	8	10
Metall	3	9	9	9
Industrifacket	5	9	10	11
Samtliga LO-medlemmar	8	13	14	12	10	11	11	10

.. Uppgift saknas eller för osäker för att redovisa

* Statistiskt osäker skattning på grund av litet antal i urvalet.

5

Bemanningsföretag

På 1990-talet uppstod en ny form av anställning på den svenska arbetsmarknaden då de så kallade bemanningsföretagen etablerade sig. Det skedde först i blygsam skala med några enstaka tusental anställda för att sen expandera till drygt 40 000 årsanställda år 2000. Därefter minskade antalet några år men efter år 2003 har antalet bemanningsanställda ökat de flesta år med några enstaka undantag, främst under finanskrisen år 2008 och pandemin år 2020. Bemanningsbranschen ser dock ut att återhämta sig snabbt efter pandemin då antalet bemanningsanställda ökade till 102 000 helårsanställda år 2021 (se diagram 5.1).

Som andel av hela arbetsmarknaden motsvarade dessa 102 000 helårsanställda 2,4 procent av samtliga anställda i Sverige år 2021. Det var en ökning jämfört med före pandemin då antalet helårsanställda motsvarade cirka 2,1 procent av samtliga anställda åren 2017-2019.

Statistiken för bemanningsanställda redovisas inte uppdelad på arbetare och tjänstemän men enligt LOs ansvarige för Bemanningsavtalet så uppskattas cirka hälften av de helårsanställda vara arbetare och den andra hälften tjänstemän. Av de 102 000 helårsanställda år 2021 var alltså cirka 51 000 arbetare respektive tjänstemän.

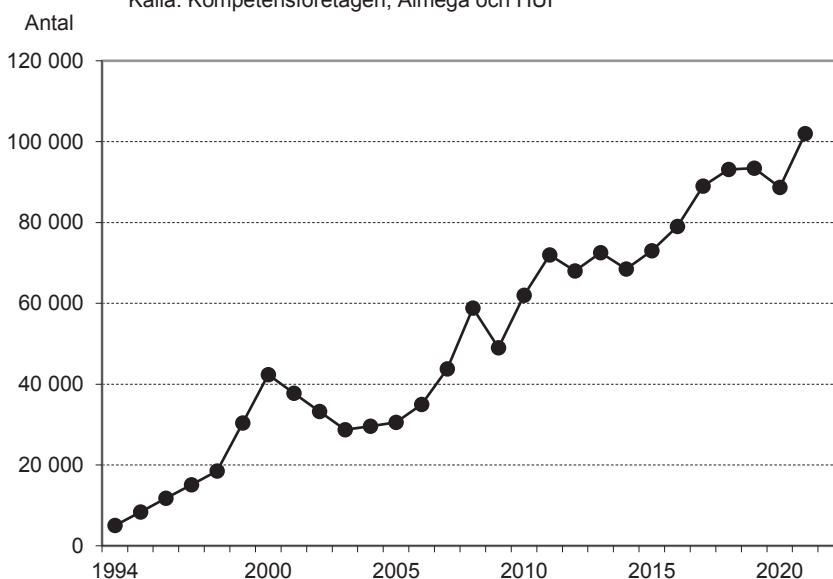
Enligt gällande kollektivavtal för bemanningsföretagen ska alla anställda i bemanningsföretagen vara tillsvidareanställda (fast anställda). Det kan därmed antas att bemanningsföretagen bidrar till att minska antalet tidsbegränsat anställda i den mån inhyring av personal via ett bemanningsföretag används som ett alternativ till tidsbegränsade anställningar.

Fast anställd av bemanningsföretaget

De flesta som är anställda i ett bemanningsföretag är fast-/tillsvidareanställda. De anställda är visserligen uthyrda till olika företag i korta perioder men de har sin anställning hos bemanningsföretaget och den anställningen ska vara en fast-/tillsvidareanställning enligt gällande kollektivavtal.

Diagram 5.1 Anställda i bemanningsföretag (årsanställda) år 1994-2021

Källa: Kompetensföretagen, Almega och HUI

Bilaga 1. Metod, begrepp och dataunderlag

Rapporten syftar till att beskriva vilka anställningsformer som gäller för olika grupper av anställda på den svenska arbetsmarknaden år 1990-2022.

Anställningsformer

Det finns två typer av anställningsformer - fast/tillsvidareanställning och tidsbegränsad anställning. Dessa regleras i lagen om anställningsskydd (LAS). Huvudprincipen i lagen är att anställningsavtal gäller tillsvidare vilket i praktiken innebär att en anställning ska gälla tillsvidare om inte annat formellt avtalats.

Fast/tillsvidareanställning

Fast/tillsvidareanställning benämns i denna rapport som fast anställning, även om den formella beteckningen är tillsvidareanställning. En tillsvidareanställning upphör inte automatiskt vid någon viss tidpunkt utan den måste sägas upp av antingen den anställde eller arbetsgivaren.

Tidsbegränsade anställningar

Tidsbegränsade anställningar förekommer i flera olika former. De måste dock vara tillåtna enligt LAS eller gällande kollektivavtal. Gemensamt för alla tidsbegränsade anställningar är att de är avtalade att gälla till och med en viss tidpunkt.

Tillåtna tidsbegränsade anställningar enligt LAS från och med 1 juli 2007:

- allmän visstidsanställning/särskild visstidsanställning (from 1/11 2022)
- vikariat
- säsongsanställning
- provanställning
- pensionär som fyllt 67 år

Utöver dessa förekommer några former av tidsbegränsade anställningar som regleras i kollektivavtal. Det gäller bland annat anställning vid behov, anställning per timma och objekt/projektanställning.

Allmän visstidsanställning infördes i LAS 1 juli 2007. För en allmän visstidsanställning behöver arbetsgivaren inte ange något skäl till tidsbegränsningen. Om en anställd varit i allmän visstidsanställning i sammanlagt två år under en femårsperiod hos samma arbetsgivare övergår dock anställningen automatiskt till tillsvidareanställning.

Särskild visstidsanställning ersatte allmän visstid i LAS 1 november 2022. Det enda som skiljer särskild från allmän visstid är att särskild visstid övergår till tillsvidareanställning efter 12 månader i stället för 24 månader enligt allmän visstid. I föreliggande rapport är det dock allmän visstid som gäller eftersom rapportens mätperiod är kvartal 1 år 2022.

Vikariat får användas som ersättning för en ordinarie anställd som är frånvarande från arbetet på grund av studier, sjukdom, barnledighet eller liknande.

Säsonganställning får användas när det föränleds av arbetets särskilda beskaffenhet, till exempel trädgårdsskötsel och asfialläggning sommartid.

Provanställning får förekomma under en prøvotid av högst sex månader. Provanställningen övergår i tillsvidareanställning efter prøvotidens slut om inte arbetsgivaren eller arbetstagaren dessförinnan gett besked om att anställningen inte skall fortsätta.

Avställning vid behov innebär att en arbetsgivare anställer en person för att utföra ett visst arbete för viss tid, exempelvis en dag eller helg, vid akuta personalbehov.

Anställning per timma liknar anställning vid behov med den skillnaden att vid anställning per timme följer den anställde ofta någon form av arbetstids-schema.

Dataunderlag

Rapporten bygger på data från Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU). I dessa tillfrågas alla anställda om bland annat anställningsform, arbetstid och facklig anslutning. LO har beställt tilläggstabeller gällande bland annat anställningsform sedan år 1990.

Mätperiod och urval

Mätperioden är 1a kvartalet respektive år. Urvalsstorleken har varierat över tiden men har mestadels legat runt 60 000 personer per kvartal. Tyvärr har bortfallet i AKU ökat markant de senaste tio åren vilket medfört att den statistiska osäkerheten i skattningarna ökat.

Rapporten beställs från LO-distribution:
lo@strombergdistribution.se
Telefax: 026-24 90 26

December 2022
ISBN 978-91-566-3584-7
www.lo.se

OMSLAGSFOTO: Lars Forsstedt